אמר ליה אנן משום דלאו כרות גיטא מתנינן לה אמר רבא אמר רב נחמן חמשה עד שיכתבו כל נכסיהם ואלו הן שכיב מרע עבדו אשתו ובניו מברחת שכיב מרע דתנן שכיב מרע שכתב כל נכסיו לאחרים ושייר קרקע כל שהוא מתנתו קיימת לא שייר קרקע כל שהוא אין מתנתו קיימת עבדו דתנן הכותב כל נכסיו לעבדו יצא בן חורין שייר קרקע כל שהוא לא יצא בן חורין אשתו דאמר רב יהודה אמר שמואל הכותב כל נכסיו לאשתו לא עשאה אלא אפטרופא בניו דתנן הכותב כל נכסיו לבניו וכתב לאשתו קרקע כל שהוא אבדה כתובתה מברחת דאמר מר מברחת צריכה שתכתוב כל נכסיה ובכולהו (א) מטלטלי הוי שיור לבר מכתובה דאמקרקעי תקינו רבנן ממטלטלי לא תקון רבנן אמימר אמר מטלטלי דכתיבי בכתובה ואיתנהו בעינייהו הוי שיור °אמר נכסי לפלניא עבדא איקרי נכסי דתנן הכותב כל נכסיו לעבדו יצא בן חורין ארעא איקרי נכסי דתנן נכסים שיש להן אחריות נקנין בכסף ובשטר ובחזקה גלימא איקרי נכסי דתנן ושאין להן אחריות אין נקנין אלא במשיכה זוזי איקרי נכסי דתנן ושאין להן אחריות נקנין עם נכסים שיש להן אחריות בכסף ובשטר ובחזקה כי הא דרב פפא הוו ליה תריסר אלפי זוזי בי חוזאי אקנינהו ניהליה לרב שמואל בר אחא אגב אסיפא דביתיה כי אתא נפק לאפיה עד תווך שטרא איקרי נכסי דאמר רבה בר יצחק שני שטרות הן אמר זכו בשדה (ב) זה לפלוני וכתבו לו את השטר חוזר בשטר ואינו חוזר בשדה על מנת שתכתבו לו את השטר חוזר בין בשטר בין בשדה ורב חייא בר אבין אמר רב הונא שלשה שטרות הן תרי הני דאמרן אידך אם קדם מוכר וכתב את השטר כאותה ששנינו כותבין

אמר ליה אנן משום דלאו כרות גיטא מתנינן לה. שכן השיב רב נחמן לרבא אבל רב אשי לא היה אומר מסברא דנפשי' וה"נ משמע בפ"ק דגיטין (דף ט. ושם) דפריך התם לרב נחמן אדרב נחמן ומשני משום דלאו כרות גיטא אלמא משמע דרב נחמן גופיה הוא דקאמר הכי. ר"ת: **ואלו** הן שב"ם וכו'. והא דלא חשיב הא דתניא לעיל בפרק יש נוחלין (דף קלג.) הכותב כל נכסיו לאשתו ויצא (ו) עליה שטר חוב ר' אליעזר אומר תקרע כתובתה כו' וכל נכסיו קאמר התם וקאמר התם נמי כתר הכי דניחא לה דמיפוק קלא עלה דכתב ניהלה לכולהו נכסי איכא למימר דכולהו נכסים לאו דוקא שאין צריך אלא יותר מכתובתה א"נ בפלוגתא לא קא מיירי ואע"ג דשטר מברחת נמי איכא פלוגתא בכתובות (דף עט.) כמו שהביא רבינו שמואל מכל מקום היכא דגליא דעתה דמשום אנסובי הוא מודו כולי עלמא כדקאמר לקמן: **מטלטלין** ואיתנהו בעינייהו הוי שיור. פירוש שייחדה לכתובה כדאמר אמימר בפ' אע"פ (שם נה.) כדפי' רבינו שמואל ולא דמיא להא דאמר לעיל בפרק יש נוחלין (דף קלג:) מטלטלי קאמרת מטלטלי לא קאמינא פי' דמטלטלין לא הוי שיור לכתובה דהכא מיירי במטלטלין שייחדם לכתובה וכדפירש רבינו שמואל ואותו ודאי הוי שיור: **כי** הא דרב פפא הוו ליה תריסר אלפי כו'. פירשתי לעיל בפרק המוכר את הספינה (דף עז:) וגם ההיא דשני שטרות הם פירשתי שם: איבעיא

דאנן משום דלאו כרות גיטא מתנינן לה. עבד גמר לה לה מאשה דבעינן גט כריתות [גיטין מג:] וכיון דיש לבעל העבד זכות בשטר שכתוב בו ששייר קרקע ומטלטלי לעצמו לא הקנה לו השטר לגמרי שגם זכות האדון כתוב בו הלכך לא קרינא ביה גט כריתות [דברים כד]. כענין זה פירש רבינו חננאל ורבותי שבלותי"ר וגם יש לפרש כך לעולם עבדא כי מקרקעי דמי. (ג) וגבי גט אמאי חשבינן אפי' מטלטלין שיור אבל עבד היינו טעמא משום דכריתות גמור בעינן וכיון שזה שייר מטלטלין מאן לימא לן דלא היה בדעתו לשייר העבד בכלל המטלטלין אחרי שלא פירש מה הן המטלטלין ששייר ואע"ג דבדוכתא אחריתא עבדא כמקרקעי דמי מיהו גבי כריתות לאו כריתות הוא: **אמר רבא א"ר נחמן חמשה.** נותני מתנה הן שאין דינן חלוק מנותני מקצת עד שיכתבו כל נכסיהם ואז דינן חלוק ממשייר קצת ממנו וכגון שלא שיירו כלום אפי' במטלטלין כדמסיק בסיפא לבר מכתובת אשה במקרקעי הוי שיור ולא מטלטלי: **ואלו הן שכיב מרע עבדו אשתו ובניו מברחת.** והשתא מפרש להו ואזיל שכיב מרע כו' וכולהו ככר מפורשים בפרק זה (ז) וביש נוחלין (ח) לבר ממברחת ולקמן בסמוך אפרשנה: **בניו דתנן הכותב נכסיו לבניו וכתב לאשתו קרקע כל שהוא אבדה כתובתה.** אבל שייר לא אבדה דמגו דנחתא אהאי שיורא בשביל כתובתה נחתא נמי אכולהו נכסי כדאמר ביש נוחלין (ט) ההוא דפלגינהו לנכסיה לאתתיה ולבניה שייר חד דיקלא וכו' ואסקי' התם מגו דנחתא אדיקלא נחתא נמי אכולהו נכסי: **מברחת דאמר מר כו'.** כלומר אשה אלמנה שיש לה נכסים ודעתה לינשא ורוצה להבריח נכסיה מבעלה שלא יהא זכאי בנכסיה ואם תתאלמן או תתגרש יחזרו לה נכסיה ואם לא הוציאתן מרשותו קודם נשואין יזכה בהן בעל ואמרינן בכתובות צריכה שתכתוב כל נכסיה לאחר סתם כיון דלא שיירה מידי אנן סהדי דלא נתנה לזה אלא בשביל שרוצה לינשא ולכשתרצה יחזרו לה אבל אם שיירה כל שהוא קנה המקבל מתנה ולא יחזרו לה כל הנכסים עולמית וזה הדבר אינו כתוב בגמרא כך אלא מכללא שמעינן לה דאמרינן בכתובות בפרק האשה שנפלו לה נכסים (דף עט.) אמר רב חיננאי בר אידי אמר שמואל אני מורה הוראה אם יצא שטר מברחת לידי אקרענו ויהיב טעמא דלא שביק איניש לנפשיה ויהב לאחריני מיתיבי הרוצה שתבריח נכסיה מבעלה כיצד היא עושה כותבת שטר פסים לאחרים דברי רשב"ג וחכמים אומרים רצה משחק בה עד שתכתוב מהיום ולכשארצה טעמא דכתבה ליה הכי הא לא כתבה הכי קנינהו לוקח אמר ר' זירא לא קשיא הא בכולן הא במקצתן שמעינן מהכא היכא דכתבה כולן לא קנה לוקח ואף בעל לא קנה כדמשני התם עשאום כנכסים שאין ידוען לבעל אליבא דר"ש אבל היכא דלא כתבה כולן צריכה שתכתוב מהיום ולכשארצה לא קנה לוקח: **ובכולהו.** הני חמשה ממטלטלי הוי שיור שאם שייר מטלטלין כשייר קרקע דמי: **ואיתנהו בעינייהו הוי שיור.** שהרי אשה גובה כתובתה מהם כדאמר אמימר בפרק אע"פ בכתובות (דף נה.) מטלטלי ואיתנהו בעינייהו בלא שבועה ואיכא למימר דאזלא אמימר לטעמיה דהא הכא אמימר נמי קאמר לה: **אמר נכסי לפלניא.** פסקי הלכות הן שפוסק הגמ'. שכיב מרע שאמר נכסיי לפלניא א"נ בבריא שהקנה בסודר ואמר נכסיי לפלניא ובא הגמרא לפרש איזו דבר קרוי ממון והוא הדין אם אמר בלשון לעז אויי"ר או בלשון שמכנין הממון דין נכסיי לפלוני נוהג בו: **עבדא מקרי נכסי.** כמו כסף וזהב והרי הוא בכלל המתנה: **דתנן.** בקדושין: **נכסים שיש להם אחריות.** והקרקעות אחריות כל מלוה וחוב וכתובה נסמכין עליהן לפי שאין דליקה שולטת בהן ואינן אובדין וקתני בהן לשון נכסים: **ושאין להם אחריות.** היינו מטלטלין ואריישא קאי דמיקרו נכסים וכמאן דמיתני נכסים שאין להם אחריות: **נקנין עם נכסים שיש להן אחריות.** שאם מכר אדם או נתן לחבירו מטלטלין וקרקעות החזיק בקרקעות קנה מטלטלין: **כי הא דרב פפא.** כלומר ומניין לנו דנכסים שיש להן אחריות הנקנין עם נכסים שאין להם אחריות מיירי נמי במעות (ד) ומנלן דמעות נמי נקנו על ידי קרקעות והלא אין מטבע נקנית בחליפין [ב"מ מו.] ועל ידי קרקעות מנלן כי הא דרב פפא כו' אקנינהו ניהליה לרב שמואל ההולך שם בקנין סודר: **אגב אסיפא דביתיה.** שהקנה לו בסודר קרקע כניסת ביתו ואגבו הקנה לו המעות בתורת הרשאה המפורשת בבבא [קמא] (דף ע.) אי נמי הלך והחזיק הקרקע והקנה לו המעות כל מקום שהן. אלמא מעות מיקרי נכסי: **עד (ה) תווך.** מקום. ויש מפרשין חצי הדרך. ומפרשין נמי שלא יחזיק בהן לעצמו ולא היא דכיון דכתב בהרשאה וכל מאן דמתעני ליה מן דינא קבלתי בין לזכות בין לחובה מינה שמעינן דשליח שוייה הכי מפרש בבבא [קמא] (שם): **זכו בשדה זו.** הקנה להן בסודר לצורך פלוני: **חוזר בשטר.** מייפוי כח דשטר יכול לחזור בו כל זמן שלא נמסר השטר לאותו פלוני: **ואינו חוזר בשדה.** אחרי שכבר זכו בקנין או בחזקה וזכין לאדם שלא בפניו: **שלשה.** עניני שטרות הן. ולא בא לחלוק אלא להוסיף: **אם קדם מוכר וכתב שטר.** מכירה להיות מזומן ללוקח כל שעה שירצה למכרו לשדהו לא יהא עיכוב במעותיו בשביל כתיבת השטר ולכך קדם והכתיבו והוא יכול לעשות כן כאותה ששנינו כותבין

עין משפט נר מצוה

צה א ב מיי' פ"ו מהל' זכייה ומתנה הל' יג סמג עשין פב ולאוין פא טוש"ע אה"ע סי' ל ס"ו:
צו ג ד ה ו ז ח מיי' שם פי"א הלכה טו סמג עשין פב טוש"ע חו"מ סי' רמח סעיף יא:

◆

גליון הש"ס

גמרא אמר נכסי לפלניא. כתוס' לעיל דף קנ ע"א ד"ה ולא היה להם הנירפא כאן אמר כל נכסי:

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' ובכולהו ממטלטלי הוי שיור לבר מכתובה דמקרקעי תקינו: (ב) שם זכו בשדה זו לפלוני: (ג) רשב"ם ד"ה דאנן משום וכו' כי מקרקעי דמי וכ"ת לגבי גט אמאי: (ד) ד"ה כי הא דרב פפא וכו' מיירי נמי במעות דמעות כצ"ל ותיבת ומנלן נמחק: (ה) ד"ה עד תווך מקום. נ"ב וכפי' איתא בפרק בנות כותים דף ל"ג רב פפא איקלע לתווך כו': (ו) תוס' ד"ה ואלו וכו' ויצא עליו שטר חוב ר' אליעזר אומר תקרע כתובתה והעמוד על כתובתה וחכמים אומרים תקרע כתובתה כו' וכל נכסיו:

◆

רבינו גרשום

כמטלטלי הוא. אלמא דבהדיא הוא דכמטלטלי דמי: אמר ליה לעולם מהא ליכא למשמע מינה דכמטלטלי דמי. דהכא מאי עשו מטלטלי שיור שלא יצא לבן חורין לאו משום הואיל דשייר מטלטלי איכא למימר איהו הוא. אנן כרות גיטא בעינן כלומר גט שחרור כרות בעינן וספר כריתות שכרות לגמרי ולא משייר כלום וכיון דשייר משום הכי קתני ולא יצא בן חורין ולאו משום דאתי למידק מיניה דלהוי כמטלטלי ולעולם אימא לך כמקרקעי דמי: אמר רב נחמן ה' דברים הן. שאין מעשיהן מעשה עד שיכתבו כל נכסיהן: אלו הן כו' לא עשאה אלא אפטרופא. שיחלקו לה כבוד ואם שייר קרקע כל שהוא שלא כתב לה הכל שלה דאיכא למימר מדשייר הקנה לה הכל והאי שיור לצורך היורשין שייר: אבדה כתובתה. במחלק לפניה והיא שותקת דכיון דלא שייר לעצמו כלום וכתב לה קרקע כל שהוא והיא שתקה אבדה כתובתה: מברחת. כגון בתולה או אלמנה שרצתה להנשא והיו לה נכסים וכתבתן לאחר כדי להבריח מבעלה שלא יקנה אותן עמה על מנת כן אם תנשא שיהיו כולן שלו ואם לאו שיחזרו לה הנכסים לצרכה ולא לאותו מקבל מתנה. שהיא תכתוב לו כל נכסיה דאי שיירה כלום ונישאת יגבה בעלה מידו דאיכא למימר מדשיירה הא שיירה נמי כל הנכסים ולא נתנתן לו. ואיכא דאמרי אי נתנה כל נכסיה לו אם תתאלמן יכולה לחזור בהן דכידוע דלא נתנה לו אלא כדי להבריחן מבעלה. ואי שיירה שלא כתבה הכל אמרינן דקנה האי דכתבה לו הואיל דשיירה. ובכולהו הני חמשה דאמר אי שיירי מטלטלי הוי שיור ואיבדו לבר מכתובת האשה דאע"ג דשייר מטלטלי לא הוי שיור ולא כלום היא ולא אבדה כתובתה. או הואיל וכתב לה קרקע כל שהוא דמחלה. אפי' שייר מטלטלי ואיתנייהו בעינייהו כמקרקעי דמי והוי שיור הואיל ואיתנייהו בעינייהו ולא אבדה כתובתה דהאי דשתקה דסמכה דעתה למיגבי מינייהו: שכיב מרע שאמר כל נכסיי לפלוני. עבדא איקרי נכסי דתנן כו': אסיפא דביתיה. בקצת סוף ביתו: עד חוץ. עד אותו מקום מרוב שמחה שהביא לו: ב' שטרות. כלומר משני ענינים הן השטרות. אם אמר זכו בשדה זו לפלוני: ואינו חוזר בשדה. משום דהשתא לא תלי הזכיה בשטר דמעיקרא קאמר זכו וזכין לו לאדם שלא בפניו. ואם אמר על מנת שתכתבו לו את השטר זה דהשתא תלי הזכיה גם בשטר חוזר בזה ובזה. כל דלא אתא לידא דמקבל

א) נראה דחסר כאן כל דלמקרקעי תקינו רבנן: הואיל וכתב לה וכו'.

מסורת הש"ס

א) [לעיל קמו:] פאה פ"ג מ"ז, ב) [לעיל קמט: ופ"נ], ג) [לעיל קלא: קמח. גיטין יד.], ד) פאה שם לעיל קלג., ה) כתובות עט. [ע"ש רשב"ם], ו) [לעיל קמט: ופ"ע], ז) קדושין כו., ח) שם, ט) שם, י) לעיל עז: ב"מ מו. ב"ק קד: ע"ש, כ) קדושין כו. ע"ש לעיל עז. ע"ש, ל) [שכיב מרע לעיל קמו: עבד לעיל קמח:], מ) [אשה לעיל קלא: בן לעיל קלב.], נ) [לעיל קלג.]

◆

לעזי רש"י

אויי"ר. רכוש.

◆

מוסף רש"י

שכיב מרע שכתב כל נכסיו לאחרים. ראה לעיל קמו ב. **הכותב כל נכסיו לעבדו.** ראה לעיל קמט ב. **הכותב כל נכסיו לאשתו.** בלשון מתנה (לעיל קלא.). **לא עשאה אלא אפוטרופא.** לחכמים ולהורות ולפ"ש שכתבו לה בלשון מתנה לא קנאתן, ואין טעם בדבר אלא כך תקנו, דהפקר ב"ד הפקר (גיטין יד:). דלומדר הדעת הוא דאין אדם מניח את בניו ונותן את הכל לאשתו, ולא נתכוין אלא לעשותה אפוטרופא כדי שיחלקו לה בניו כבוד, משום דלוקי לאיהון נכסי ברשותה לפרנסם מהם כפי אומד דעתה ויהיו כפופים לה, ותני לה מהני תלת מילי דשיינהו רבנן דהלכתא בלא טעמא, דבדברי נגלה הם, לפי שאנו מניחין מה שכתוב בשטר כהדיא שנתן לה הכל ולך אחר אומד דעתנו (לעיל קלא.). **הכותב כל נכסיו לבניו.** ראה לעיל קלב א. **נכסים שיש להן אחריות.** היינו קרקעות, שאחריות כל אדם הלוה והנושא בחבירו עליהן, לפי שקיימין ועומדין לפיכך נסמכין עליהן (קדושין כו.) שקיימין לעולם (לעיל פו.). **בכסף.** כנתן מעות (שם). **ובשטר.** אם כתב שדי מכורה לך או נתונה לך ומסר לו את השטר (שם). **ובחזקה.** דפק בה פורתא או דיש אמגרי או נעל או פרץ כל שהוא (קדושין כו.). **ושאין להן אחריות.** מטלטלי, אין נקנין אלא במשיכה. שמושכן לרשותו או לרשות שיש לו חלק בו, כגון סימטא וחצר השותפין, וכל שכן בהגבהה, דהגבהה קונה בכל מקום ובכל דבר, דמשנגביהה הויא כרשותו אפילו בלא משיכה, כן נראה לי (לעיל פו.). **נקנין עם נכסים שיש להן אחריות.** כדבר שהוא קנין לקרקע ואינו קנין למטלטלין (ב"מ מו.) אם מכר מטלטלין עם קרקע, כיון שקנה לוקח את הקרקע באחד משלשה קנינים, נקנין מטלטלין עמה (קדושין כו: וכעי"ז ב"ק יב.) שהמטלטלין אין נקנין אלא במשיכה וקרקע נקנה בכסף, ואם מכר לו קרקע ומטלטלין יחד, כיון שנתן דמי הקרקע או מסר לו שטר מכירת קרקע או החזיק בקרקע מדעת מוכר, נקנו המטלטלין בלא משיכה (לעיל מד:). **אקנינהו ניהליה לרב שמואל,** שהיה הולך לשם, כדי שיביאם לו, שאלו לא הקנה לו לא היה ניחום לו מי שהפקדון אצלו, שאם יאבדו בדרך יחזור רב פפא ויתבעם לו (ב"ק קד.). **אגב אסיפא דביתא.** מפתן ביתו, דמחזר לקרקע הוא וקרקע הוא, כך שמעתי, ל"א סיפא דביתא, סוף בית, הקנה לו זוית אחת (ב"ק קד:) סף ביתו מקרקע כדי שיביאם לו, והיינו הרשאה, ואילו לא אקנינהו ניהליה לא הוו יהבי ליה דלא לימייתו כאותא דלורחא כדאמר בב"ק (לעיל עז:). **נפק לאפיה.** הלך לקראתו, עד תווך. שם מקום (ב"ק קד: וב"מ מו.) שהיה שמח שהביאו לו מעותיו (ב"ק קד) ולאשמועינן אתא דמשום קנין זה מסרו לו המעות, דכיון דנפק לאפיה שמעינן דהכא המעות (לעיל עו.). **שני שטרות הן.** שני דינין חלוקין בשטר (קדושין כו.). **זכו בשדה זו לפלוני.** (שם) אני מקנה לכם בסודר זה שדה זו לצורך פלוני וכן קנו לאותו פלוני כמו שלוה לכם (לעיל עו.). **וכתבו לו את השטר.** לראיה בעלמא (קדושין כו.). **חוזר בשטר.** אם אומר אין רצוני שתתנו לו ראיה בידו (שם) ואפילו אמר כתבו ותנו, דכל זמן שלא בא ליד מקבל מתנה יכול זה לעקור שליחותו, דאין עושין שטר בעל כרחו של נותן, דאם ייפה כחו כמתנה בעל פה לא ניחא ליה דמיהוי מתנה בשטר. ואע"ג דאמר בחזקת הבתים (מ.) קנין בפני שנים ואין צריך לומר כתובו, דסתם קנין לכתיבה עומד, הני מילי סתמא, דמסתמא ניחא ליה למקנה שיכתבו שטר לקונה, אבל היכא דמוי דלא כתבינן בעל כרחו (לעיל עו.). **ואינו חוזר בשדה.** שכבר זכו וזכין לו לאדם שלא כפניו (שם). **על מנת שתכתבו לו את השטר.** חוזר אף בשדה, שהרי לא עשאן שלוחין לזכות אלא עם השטר והרי חוזר לו בשטר (קדושין כו:) הכי קאמר לא יזכה עד שיבא השטר לידו (לעיל עו.). **אם קדם מוכר.** קודם נתינת הכסף או קודם שהחזיק (קדושין כו.). **וכתב את השטר.** מי שצריך למעות ורוצה למכור מנכסיו לחבירו ופעמים שהוא מוצא מוכר וכותב שטר מכירה כדי שיהא מזומן ליתנו ללוקח כל שעה שירצה למכור (לעיל עו.). **כאותה ששנינו.** שמותר לעשות כן אע"ג דמיחזי כשיקרא, דאין כאן השטר לשום אדם אלא למוכר עצמו, שאם יאבד השטר וימצאנו לוקח שכתב בשמו יטען שלקחו מיד המוכר, ואם הוא לא היה לא חיישינן כבעלי (לעיל עו:).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones